

Aftale om fælles indsats mellem KL, Danske Regioner og Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet om energieffektivitet i offentlige bygninger

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, KL og Danske Regioner er enige om at samarbejde om opfyldelsen af energieffektivitetsdirektivets krav om energirenoveringer af den offentlige bygningsmasse. Aftalen skal ses i lyset af, at det omarbejdede energieffektivitetsdirektiv stiller krav til hele den offentlige bygningsmasse, og at hhv. staten, kommunerne og regionerne hver især har ansvar for at drive store bygningsporteføljer.

Nye EU-krav til offentlige bygninger

Med det omarbejdede energieffektivitetsdirektiv, der blev vedtaget i sommeren 2023 og træder i kraft nationalt den 11. oktober 2025, kommer der udvidede krav til energirenoveringer i offentligt ejede bygninger, der forpligter offentlige organer til at udgøre et forbillede, når det kommer til energieffektivitet. Med direktivet er renoveringskravet udvidet fra alene at gælde statslige bygninger til også at omfatte kommunale og regionale bygninger.

Den offentlige sektor på tværs af stat, kommuner og regioner i Danmark har længe haft et fokus på at sikre en effektiv bygningsdrift, hvilket bl.a. omfatter løbende energirenoveringer. Fordi det offentlige har et grundlæggende højt niveau for løbende at gennemføre energieffektive tiltag, giver direktivet mulighed for at indfri kravet om energirenoveringer på en måde, hvor offentlige bygningsejere får en længere tidshorisont til at udføre energirenoveringerne.

Konkret betyder det, at det offentlige frem mod 2030 skal udpege ca. 3,9 mio. m² offentlig bygningsmasse, som senest i 2040 skal renoveres op til mindst energimærke B. Det svarer til, at staten, kommunerne og regionerne skal energirenovere folkeskoler, hospitaler, kontorlokaler eller andre offentligt ejede bygninger svarende til arealet af ca. 27.000 gennemsnitlige danske parcelhuse senest i 2040.

Direktivet stiller krav om, at det offentlige skal opnå energibesparelser svarende til en årlig renovering af 3 pct. af den omfattede bygningsmasse op til energimærke B. Staten, kommunerne og regionerne har allerede sat gang i flere initiativer, som bidrager til at nå dette mål. Derfor vurderes det ikke nødvendigt at iværksætte yderligere tiltag ud over dem, der allerede er planlagt.

Parterne er på den baggrund enige om, at det er vigtigt, at det offentlige fortsætter den gode indsats med at prioritere energirenoveringer i offentlige bygninger.

Der vil ligeledes komme krav om energirenoveringer med det omarbejdede bygningsdirektiv, der træder i kraft den 29. maj 2026, hvormed bl.a. bygninger i ringest energimæssig stand skal renoveres.

Denne aftale omhandler alene rammer for implementering af kravene fra det omarbejdede energieffektivitetsdirektiv. Direktivet forventes implementeret med bekendtgørelse om energieffektivisering i det offentlige, og i den forbindelse forhandles der om de økonomiske konsekvenser for kommuner og regioner, jf. DUT-princippet.

Balanceret og fleksibel indfrielse

Kravet i energieffektivitetsdirektivet kan indfris på forskellig vis. Én tilgang indebærer, at den enkelte kommune, region eller statslige myndighed pålægges at udpege mindst 3 pct. af deres bygningsmasse årligt frem mod 2030. En sådan tilgang kan potentielt ramme den offentlige sektor i Danmark unødigt skævt.

Med aftalen lægges der i stedet op til, at kravet indfries mere balanceret og fleksibelt, idet kommuner, regioner og ministerier får mulighed for at bidrage til en fælles indfrielse af kravet, hvor de kommuner, regioner og ministerier, der har størst nytte af renoveringerne, også er dem som foretager dem. På denne måde kan vi undgå påtvungne investeringer i bygninger, hvor det ikke er meningsfuldt at renovere.

Derfor er aftaleparterne enige om at samarbejde om indfrielsen af kravet i det omarbejdede energieffektivitetsdirektiv.

Indsatsen indebærer, at henholdsvis kommunerne, regionerne og ministerierne årligt udpeger mindst 3 pct. af den respektive samlede kommunale, regionale og statslige bygningsmasse, der skal renoveres op til mindst energimærke B senest i 2040.

Hvis en aktør, altså enten kommunerne, regionerne eller staten, udpeger mere end 3 pct. af sine bygninger i et givent år, kan overskydende udpegninger gemmes og bruges i senere år. Når en aktør har nået sit eget mål, kan eventuelle ekstra udpegede bygninger bruges til at hjælpe de øvrige aktører, som endnu ikke har nået deres mål. På den måde sikrer vi en fleksibel og effektiv opfyldelse af målene, uden at den samlede opgave bliver større end nødvendigt.

Der er lang tid til 2040 og renoveringsplaner kan ændre sig i mellemtiden. Derfor vil der være fleksibilitet til at kunne ændre sin udpegning og indmelde andre bygninger, hvis planerne løbende ændrer sig.

Udpegning af offentlige bygninger

Aftaleparterne er ansvarlige for, at henholdsvis kommunerne, regionerne og ministerierne indmelder minimum 3 pct. af deres respektive bygningsmasse årligt frem til og med 2030.

Udpegede bygninger skal inden udgangen af året indmeldes til Energistyrelsen frem til og med 2029, med mindre der før 2030 er udpeget tilstrækkeligt med bygninger. Første udpegning skal ske inden udgangen af 2025. Energistyrelsen udarbejder i samarbejde med aftaleparterne en vejledning til, hvordan udpegningen konkret sker.

Fredede og bevaringsværdige bygninger kan også udpeges og bidrage til indfrielsen af forpligtelsen, uden at de nødvendigvis bliver renoveret helt op til energimærke B. KL og Danske Regioner vil blive inddraget i fastlæggelsen af en metode for udpegning af fredede og bevaringsværdige bygninger.

Understøttende tiltag

Energistyrelsen stiller gratis det digitale værktøj Energi- og Bygningsanalysen til rådighed, der giver de enkelte kommuner, regioner og ministerier et overblik over deres bygningsmasse, samt vil være værktøjet til på en administrativ enkel måde at udpege bygninger på.

Energistyrelsen har udviklet en simplificeret model for energimærkning af bygninger, der allerede er energimærket. KL og Danske Regioner er blevet inddraget i arbejdet for at sikre, at modellen understøtter, at kommunale og regionale bygnings ejere fleksibelt kan opdatere energimærker i forbindelse med relevante renoveringer. Den nye model for energimærkning vil træde i kraft til maj 2026 sammen med det omarbejdede bygningsdirektiv.

Endvidere er der udviklet platformen *Tjekenergimærke*, hvor data fra energimærket kan tilgås og bearbejdes. Energistyrelsen arbejder på at videreudvikle platformen, så data fra energimærkningsordningen i højere grad skaber værdi for store bygningsejere.

KL og Danske Regioner inddrages løbende for at sikre, at den simplificerede energimærkningsmodel fungerer efter hensigten, samt at platformen *Tjekenergimærke* indeholder de rette parametre for ejere af store bygninger.

Afrapportering og opfølgning

Energistyrelsen vil hvert år give en status på indfrielsen af kravet til KL, Danske Regioner og øvrige ministerier. Status vil omfatte hvilke bygninger, der er udpeget til renovering senest i 2040 og den faktiske renoveringsindsats, der løbende kommer til udtryk ved løft af offentlige bygningers energimærker til minimum energimærke B. Energistyrelsen vil desuden fremlægge, om målet for energibesparelser i de offentlige bygninger opnås. Formålet er at sikre, at alle parter er på rette kurs. Statusrapporterne og arbejdet i øvrigt vil danne grundlag for en midtvejsstatus i 2027, hvor den samlede aftale kan genbesøges, såfremt det ønskes af en af parterne.

Aftaleparterne er enige om, at nybyggeri kan tælles med i opfyldelsen af forpligtelsen, såfremt nybyggeriet sker som erstatning af bygninger, der er revet ned inden for de to foregående år, og såfremt nybyggeriet er mere omkostningseffektivt og bæredygtigt end at renovere de bygninger, som nybyggeriet erstatter, jf. nærmere fastlagte retningslinjer herfor. Derudover vil aftaleparterne afsøge mulighederne for, hvordan offentlige bygninger, der frasælges som følge af, at bygningerne ikke længere kan understøtte deres oprindelige funktioner, kan tælle med i opfyldelsen af forpligtelsen. Renoveringer og funktionsomdannelse af eksisterende bygninger kan netop være med til at understøtte, at den eksisterende bygningsmasse anvendes mest bæredygtigt.

Aftaleparterne er enige om at etablere et samarbejdsforum, hvor parterne løbende følger op på status for indfrielsen af aftalen samt drøfter, hvordan der også fremadrettet kan sikres gode rammer for en energieffektiv og klimavenlig offentlig bygningsmasse. Aftaleparterne noterer sig, at det blandt andet kan omhandle den kommende implementering af det omarbejdede bygningsdirektiv samt opfølgning på indsatserne for databaseret energiledelse og Forsyningsdigitaliseringsprogrammet, der skal være med til at sikre rammer for endnu mere energieffektiv bygningsdrift.

KL, Martin Damm

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'M. Damm', with a long horizontal stroke extending to the right.

Danske Regioner, Anders Kühnau

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Anders Kühnau', with a stylized, flowing script.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, Lars Aagaard

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Lars Aagaard', with a stylized, flowing script.